

“BABYBOOMGENERATIE VINDT PROCEDURES BELANGRIJKER DAN DE VISIE”

Alle zeilen bijzetten om waterbeheer en RO te integreren

Dat Nederland in de toekomst met grote waterproblemen te maken kan krijgen, is geen nieuws. Dat de oplossing van dit probleem veel ruimte gaat kosten, is ook bekend. Dat ruimte schaars is, zal eveneens weinigen verbazen. Toch leidt dat niet tot zelfs maar de geringste wrijving tussen waterbeheerders en ruimtelijke ordenaars. Tenminste, te oordelen naar het symposium ‘Alle zeilen bijzetten’, dat het Nirov en de provincie Noord-Holland vrijdag 19 augustus in Amsterdam hielden. Terwijl buiten op het IJ de gezellige anarchie van SAIL 2005 heerste, was het binnen opvallend rustig. Alleen de prikkelende opmerkingen van Adriaan Geuze, (ex-)curator van de Architectuur Biënnale in Rotterdam, zorgden voor enige opwinding in de goed gevulde IJ-toren.

De bijeenkomst stond onder leiding van Frans Evers (TIAS/GLOBUS, Universiteit van Tilburg). Angst is volgens hem een slechte raadgever, die daarbij refereerde aan het advies van de Commissie Tielrooy. Met dat advies is uiteindelijk niets gedaan, aldus Evers.

Staatssecretaris Schultz van Haegen hield de gasten voor dat we veel aan water te danken hebben. Om in de toekomst geen problemen maar profijt van het water te hebben, is ruimte voor water noodzakelijk. Hierbij zijn volgens haar drie I's van belang: Integraal, Innovatie en Inzicht. Aan het integrale wordt al gewerkt middels de Waterwet. Deze moet een juridische koppeling krijgen met ruimtelijke ordening. Ook innovatie is er genoeg: terpen, drijvende woningen. Het probleem zit vooral in het inzicht en dan met name bij de burgers. Het waterbesef is volgens Schultz klein. Burgers moeten beseffen dat de overheid geen absolute veiligheid kan garanderen. Een belangrijke vraag is dan ook of de overheid moet (mee)betalen aan schade als de burger een bewust risico (op overstroming) heeft genomen.

De provincie Noord-Holland bestaat voor een groot gedeelte uit water. Dat levert veel mogelijkheden op, maar ook potentiële problemen, volgens gedeputeerde Patrick Poelmann. De oplossing voor de problemen ligt volgens hem bij de politici. Zij moeten tenslotte de knoop doorhakken en keuzes maken. “Niets doen is geen optie.” Daarvoor is samenwerking tussen alle partijen nodig. De tijdschaal kan daarbij een probleem vormen, meent Poelmann. Binnen de ruimtelijke orde-

ning is een tijdsspanne van tien jaar gebruikelijk; waterbeheerders denken in aanzienlijk langere termijnen. Ook de relatie tussen de provincie en het waterschap moet anders, volgens de gedeputeerde. De algemene democratie moet duidelijk(er) laten zien wat de meerderheid wil en de functionele democratie moet duidelijk laten zien wát ze doet.

Commissaris van de Koningin in Zeeland Wim van Gelder liet aan de hand van de werkzaamheden van de kustvereniging EUCC zien wat samenwerking kan opleveren. Het Nederlandse kustbeleid was gebaseerd op de watersnoodramp van 1953, maar momenteel op het voorkómen van rampen. Op Europese schaal is al de nodige ervaring opgedaan met integraal waterbeheer. Nederland kan hiervan nog het nodige leren, aldus Van Gelder. De grootste problemen bij de uitvoering van integraal kustbeleid liggen volgens de Commissaris van de Koningin bij de psychologische weerstand van belanghebbenden.

Adriaan Geuze was door de organisatie van het symposium gevraagd “te knetteren” en dat lukte aardig. Aan de hand van vijf stellingen zorgde Geuze voor de nodige beroering in de zaal. Met zijn eerste stelling, dat alles eigenlijk al bekend is en we niet meer kennis nodig hebben om te handelen, was een aantal aanwezigen het eens. Geuze stelde in het verlengde daarvan dat het maken van land in Nederland een zaak van bijna religieus/culturele aard is, terwijl buitenlandse wetenschappers stellen dat polderen onhandig en niet-duurzaam is. De ruim-

telijke ordening, inclusief polderen, is in drie fasen in te delen: pragmatisme, masterplanning en knoeien. Volgens Geuze zitten we nu in het tijdperk van het grote knoeien. Toch liggen er ook geweldige plannen, die schreeuwen om uitgevoerd te worden.

Zijn tweede stelling was dat politici vooral willen handelen na een ramp, terwijl marktpartijen wel bereid zijn mee te werken aan (grote) ruimtelijke projecten. Hierbij willen de partijen zich zowel ad hoc als op de lange termijn binden.

De derde stelling leek Geuze, die bekende afgestudeerd ingenieur te zijn, zelf te raken. Hij poneerde de stelling dat de valse bescheidenheid van de watersector en de verloochening van de traditie van het pragmatisme en masterplanning door ingenieurs, ondraaglijk zijn. In het verleden is Nederland voor een groot gedeelte door ingenieurs gemaakt. Volgens Geuze moeten zijn ‘maten’ meer voor zichzelf opkomen. In het geval van de Zuidplaspolder wordt woningbouw gepland op een plek die volgens het waterschap totaal niet geschikt is voor woningbouw. Toch is besloten hier te bouwen. Volgens Geuze moet het waterschap weigeren te pompen.

Geheel volgens plan leverde ook de vierde stelling veel geroezemoes uit de zaal op. ‘De babyboomgeneraties heeft een obsessie met procedures: procedures gaan vóór visie’, zo hield Geuze zijn gehoor, waaronder ook een aantal toehoorders uit die generatie, voor. Hoewel de symposiumbezoekers niet zover gingen om de babyboomgeneratie de schuld te geven, werd wel erkend dat het huidige stelsel procedures beter geschikt is om de bestaande situatie te beschermen dan om nieuwe projecten te stimuleren.

De vijfde en laatste stelling was vooral tegen het zere been van de waterbeheerders. Geuze vroeg zich af of we wel klaar zijn voor een eventuele zondvloed en beantwoordde die vraag zelf met een volmondig ‘nee’. De reden daarvoor is volgens Geuze dat het onmogelijk is rekening te houden met alles wat kan gebeuren. De meeste voorzorgsmaatregelen gaan uit van één limiet die overschreden wordt, terwijl in de praktijk vaak meerdere zaken tegelijk mislopen.

De bijeenkomst eindigde met de overhandiging van het eerste exemplaar van het boek ‘Alle zeilen bijzetten’ aan staatssecretaris Schultz van Haegen. Het boek, een initiatief van het Nirov en de provincie Noord-Holland, bevat veel voorbeelden van geslaagde combinaties van (meer ruimte voor) water en ruimtelijke ontwikkeling. ◀